

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พระพุทธศาสนา

เรื่อง คุณ – โทษ และทางออก

ครูผู้สอน ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง คุณ – โทษ และทางออก

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

บอกแนวทางในการแก้ไข

ปัญหาโดยใช้ คุณ – โทษ

และทางออก ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะและกระบวนการ
เลือกใช้ คุณ – โทษ และ
ทางออก ในการแก้ไขปัญห
ได้เหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ

เห็นความสำคัญของคุณ – โทษ และทางออก
ในการแก้ไขปัญหาในชีวิต

สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

เลือกใช้คุณ – โทษ และทางออก ในการแก้ไข
ปัญหา ได้เหมาะสม โดยเห็นความสำคัญของ

คุณ – โทษ และทางออก ในการแก้ไขปัญหาในชีวิต

นักเรียนร่วมกันศึกษาสถานการณ์ต่อไปนี้

“เมื่อว่างจากฤดูทำนา พ่อของสมชายหมักสุราสาโทมีรายได้ดี เพราะทางการไม่ได้ห้ามชาวบ้านนำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาช่วยสร้างทางทำมาหากิน สมชายรับคำสั่งจากพ่อให้ไปตั้งซุ้มขายสาโทแก่ผู้ที่เดินทางโดยรถยนต์ผ่านไปมา ซุ้มขายสาโทของพ่อได้ทำเลดีมาก คือ อยู่ติดมุมสถานีเติมน้ำมันรถโดยสารและรถยนต์ส่วนตัว เมื่อเติมน้ำมันเสร็จแล้วก็แวะซื้อสาโททั้งที่ดื่มตรงซุ้มและซื้อเป็นขวดใส่รถไป สมชายไปช่วยพ่อขายสาโท เมื่อเลิกเรียนตั้งแต่ ๑๖.๐๐ น. จนคำสมชายได้เห็นคนขับรถดื่มสาโทแล้วรู้สึกไม่สบายใจ สมชายเริ่มมีความทุกข์ เมื่อได้ข่าวอุบัติเหตุรุนแรงในทางหลวงสายนั้นคล้ายกับว่าสมชายได้มีส่วนเป็นสาเหตุให้คนขับรถเมาสาโท สมชายจะหาทางออกได้อย่างไร”

ให้นักเรียนร่วมกันคิดข้อดีข้อเสีย และครูเขียนลงในตาราง

คุณ (ข้อดี)	โทษ (ข้อเสีย)

ให้นักเรียนร่วมกันคิดข้อดีข้อเสีย และครูเขียนลงในตาราง

คุณ (ข้อดี)	โทษ (ข้อเสีย)
๑. สมชายช่วยพ่อทำงานหารายได้	๑. สมชายไม่สบายใจเพราะเคยเรียนรู้ว่าการดื่มสุราแล้วขับรถเป็นสาเหตุสำคัญในการเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง
๒. ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้น	๒. สมชายรู้สึกมีความผิด ที่ตนเองมีส่วนทำให้ผู้ขับรถขาดสติและมีความประมาท
๓. จุดที่ตั้งซุ้มขายสาโท เป็นทำเลที่ดีมากทำให้ขายดีกว่าซุ้มอื่น	๓. เมื่อนั่งว่าง ๆ สมชายก็ลองจิบสาโทอยากรู้ว่ารสชาติเป็นอย่างไร จิบบ่อยเข้า สมชายก็รู้สึกมึน นี่สมชายจะติดเหล้าหรือไม่
๔. แม้จะช่วยพ่อทำงาน แต่สมชายก็มีเวลาอ่านหนังสือและทำการบ้าน	๔. สมชายไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือ และทำการบ้าน ผลงานของสมชายมีข้อบกพร่องมากขึ้น
๕. พ่อแบ่งเงินให้สมชายวันละ ๒๐๐ บาท	๕. การขายสุรา ถึงกฎหมายจะอนุญาต แต่ก็ผิดหลักคำสอนเรื่องสัมาอาชีวะในพระพุทธศาสนา

ข้อดีข้อเสียที่วิเคราะห์ได้นั้นทำให้
ตัดสินใจได้หรือไม่ว่าควรทำต่อไป
หรือไม่เพราะเหตุใด

“หลังจากนั้นสมชายได้ไปปรึกษาครูในเรื่องนี้ ซึ่งดูผลดีและผลเสียสรุปได้ว่าโทษมากกว่าคุณ เหตุผลสำคัญ คือ สมชายได้รับประโยชน์ทางวัตถุและเงิน แต่สมชายเสียประโยชน์ทางจิตใจ สมชายมีความทุกข์ สมชายจำเป็นต้องหาทางออก ใช้ความรู้และวิธีคิดที่จะทำให้ครอบครัวของสมชายมีรายได้จากการค้าขายต่อไปและสมชายก็มีความสบายใจด้วย ครูพาสมชายไปปรึกษาลุงกำนันและได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรวมตัวของชาวบ้านในตำบลจัดระบบจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของตำบลในรูปแบบสหกรณ์ เรื่องนี้นายอำเภอและกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามาเป็นที่ปรึกษา มีผู้สอนวิธีการจัดการและช่วยการตลาดที่จะรับสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน เช่น เครื่องจักสาน กระจเป่า และตะกร้าสานสวย กล้วยอบกรอบ หน่อไม้ดอง ผ้าทอ ลุงกำนันรับเป็นธุระทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ช่วยครูให้ความรู้และแนะนำนักเรียนให้สามารถช่วยเหลือพ่อแม่ได้พ่อของสมชายเป็นสมาชิกของสหกรณ์หมู่บ้านและช่วยส่งผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาของชาวบ้านเข้าเครือข่ายของสหกรณ์โดยตรงมีรายได้ดีกว่าขายสาโทสมชายมีทางออกในการแก้ปัญหา”

ทำไมสมชายจึงสามารถค้นพบทางออกได้

แนวคำตอบ...

๑. สมชายพิจารณาเหตุผลของความไม่สบายใจว่าเกิดจากการขายสาโท
๒. สมชายชั่งน้ำหนักเหตุการณ์และตอบได้ว่าเป็นโทษมากกว่าคุณ
๓. โทษที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ แต่สมชายคิดไม่ออกจึงไปปรึกษาครู
ครูปรึกษากำนัน กำนันขอความช่วยเหลือจากนายอำเภอ
๔. คนจากการแสวงหากัลยาณมิตรทำให้ทุกฝ่ายช่วยสมชายครบครัน
สมชายและชาวบ้านในตำบล

ทำไมสมชายจึงสามารถค้นพบทางออกได้

แนวคำตอบ...

๕. พ่อแม่และสมชายมีจิตใจดีที่ทำได้เพราะความไม่รู้เมื่อมีแนวทางอื่นที่ดีกว่าก็ให้ความร่วมมือ
๖. สมชายเลิกขายสาโทเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าต่อสุขภาพ เช่น น้ำผึ้งจากสวนลำไย
๗. อุบัติเหตุทางรถยนต์บนถนนสายนั้นอาจลดลงสมชายคิดเช่นนั้น
๘. สมชายสบายใจพ้นปัญหานี้แต่อาจต้องหาวิธีผลิตสินค้าอื่นแทนสาโทเพื่อประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ดีกว่าซึ่งเป็นทางออกที่ดีอีกทางหนึ่ง

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม
กลุ่มละ ๔-๕ คน
และให้นักเรียน วิเคราะห์
วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
โดยครูกำหนดหัวข้อให้ต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ ๑

“น้องฟ้าเริ่มเล่นเกมออนไลน์ตั้งแต่อายุ ๙ ขวบ และเริ่มเล่นเกมมากขึ้นในช่วงที่ไม่ต้องไปโรงเรียนในช่วงปิดเทอม น้องฟ้ามักจะขออนุญาตแม่ให้เล่นเกมนาน ๆ โดยไม่ทำการบ้านหรือไม่ทำกิจกรรมอื่น ๆ ความสัมพันธ์กับเพื่อนในชีวิตจริงเริ่มแย่ลง เนื่องจากน้องฟ้าหมกมุ่นกับการเล่นเกมออนไลน์มากจนไม่สนใจการออกไปเล่นกับเพื่อน ความวิตกกังวลและเครียดจากการแข่งขันในเกม ทำให้น้องฟ้ารู้สึกโกรธและหงุดหงิดง่าย เมื่อไม่ได้เล่นเกมตามที่ต้องการ สุขภาพจิตมีปัญหา เพราะน้องฟ้ารู้สึกโดดเดี่ยวและไม่สามารถเข้ากับคนในโลกจริงได้ดี”

สถานการณ์ที่ ๒

“น้องเก่งเป็นเด็กที่มีความสามารถในการเรียน แต่เขามีเพื่อนกลุ่มหนึ่งที่มักจะดื่มสุราและสูบบุหรี่เป็นประจำ เพื่อน ๆ ชักชวนให้น้องเก่งลองดื่มสุราและใช้สารเสพติดบางชนิดเพื่อร่วมกลุ่มกับพวกเขา”

สถานการณ์ที่ ๓

“น้องมิวเป็นเด็กที่ไม่ตั้งใจเรียนเวลาเรียน มักจะชวนเพื่อนคุย และหลับ เมื่อสอบเขาจึงทำการโกงในบทเรียน และไม่ทำการบ้าน ซึ่งทำให้เขาเริ่มหลีกเลี่ยงการทำการบ้านและใช้เวลามากขึ้นในการทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย”

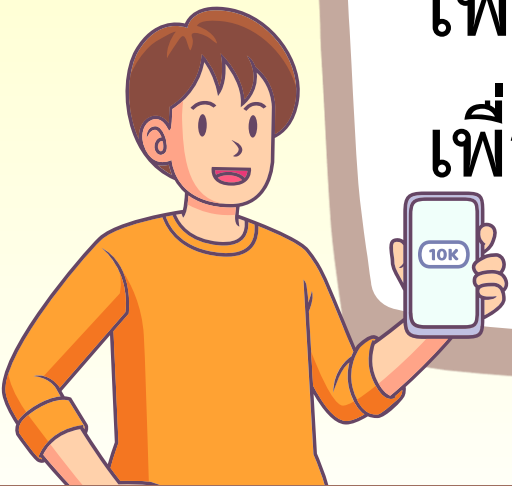
สถานการณ์ที่ ๔

“น้องพีเป็นเด็กที่ไม่ค่อยมีความมั่นใจ
ในตัวเองและมักจะถูกเพื่อน ๆ ที่มีพฤติกรรม
ก้าวร้าวชักชวนไปทำเรื่องที่ไม่เหมาะสม เช่น
การแกล้งเพื่อนในโรงเรียนโดยการบูลลี่ผ่าน
โซเชียล”

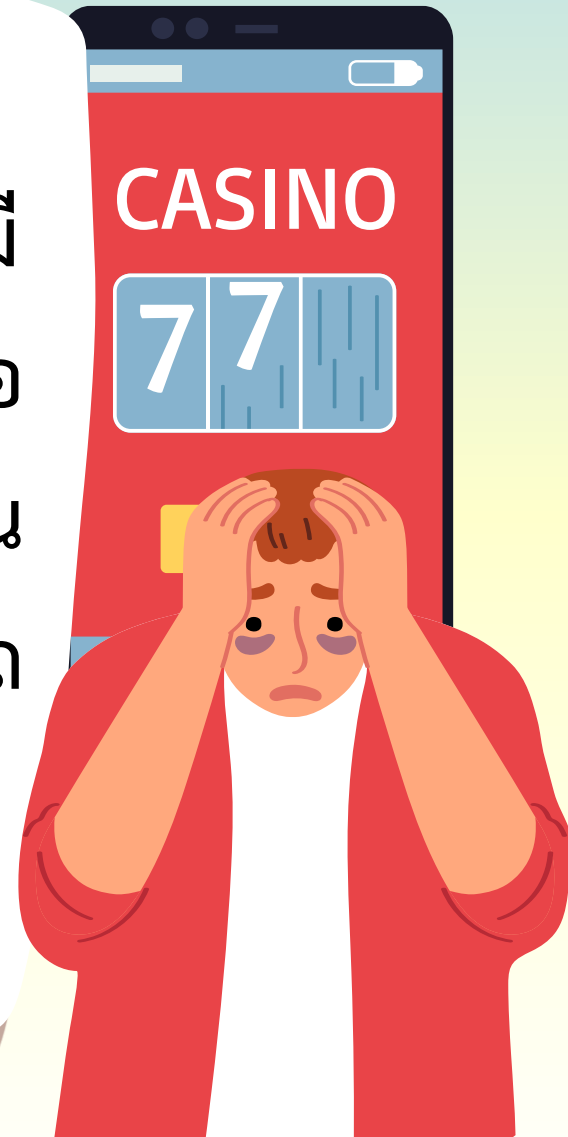
สถานการณ์ที่ ๕

“น้องชันเป็นเด็กที่ชอบแสดงออกในกลุ่มเพื่อนที่มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น ซื้อเครื่องสำอาง ซื้อโทรศัพท์รุ่นใหม่ โดยมีเพื่อนที่จะบอกว่าถ้าไม่มีเหมือนเพื่อนเพื่อนจะไม่คุยด้วย ทำให้ชันต้องขอเงินแม่บ่อยครั้งเพื่อซื้อของให้เหมือนเพื่อน”

สถานการณ์ที่ ๒

“น้องนนท์เป็นเด็กที่ชอบเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและชอบล้อเลียนเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อความสนุกสนาน วันหนึ่งเพื่อนในกลุ่มได้ชวนเขาไปเล่นพนันออนไลน์ โดยอ้างว่ามันเป็นเกมที่สนุกและสามารถทำเงินได้”

ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง **ปัญหานี้** หาทางออกได้อย่างไร

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกโดยครูกำหนดหัวข้อให้ต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา.....

คุณ(ข้อดี)	โทษ(ข้อเสีย)	ทางออก

วิธีคิดแบบคุณ โทษและทางออก มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนอย่างไร

แนวคำตอบ...วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกเป็นวิธีคิดที่ต้องฝึกฝน
ให้คิดเป็นและตัดสินใจได้ถูกต้อง เพราะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง
ของชีวิตทั้งเหตุการณ์ที่ดีและร้ายมีผลกระทบต่อจิตใจเกิดความ
หลงระเหิง สับสน พุ่งชน วิตกกังวล เราจะได้ฝึกสติจะได้รู้จักการ
ยับยั้งชั่งใจ ไตร่ตรองด้วยเหตุและผลเกิดปัญญาความรู้จริง
ที่มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง การพัฒนาตนเอง : ทบทวนอริยสัจสี่ ไตรสิกขา
อานาปานสติ โยสีโสมนสิการ แบบคุณโทษทางออก
เรื่อง การพัฒนาตนเอง : การวางแผน

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง หลักระรรมทั้งสี่อย่าง
นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันอย่างไร

ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การวางแผนพัฒนาตนเอง

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑